



BLACK SEA ADVISORY COUNCIL /BISAC/
CONSILIUL CONSULTATIV PENTRU MAREA
NEAGRA

Асоциация, регистрирана в регистъра на
Юридически лица с нестопанска
Цел (ЮЛНЦ)
На Р България ЕИК 176964109
Седалище и адрес на управление:
Варна, ул. „Охрид“ №24-26, етаж 1
office@blsaceu.eu

Asociatie, inregistrata in Registrul
persoanelor juridice fara scop patrimonial
al R Bulgaria, CUI 176964109
Sediul si adresa de conducere:
Mun. Varna, str. „Ohrid” N 24-26, etaj 1
office@blsaceu.eu

ПРОТОКОЛ

От среща на работна група 1 на КСЧМ – 24 ноември 2023 г.

Тема: „Селективност на риболовните уреди“

На 24-ти ноември 2023 г. онлайн през платформата Zoom се проведе среща на работна група 1 на КСЧМ, на тема: „Селективност на риболовните уреди“.

От членовете на КСЧМ на срещата присъстваха представители на: Сдружение "Европейска асоциация на рибарите в Черно море", Фондация "Институт за екологична модернизация", Организация на производителите "Черноморска мида", Сдружение "Асоциация на дребномащабния риболов "Св. Николай Чудотворец", НПО – Маре Нострум, Асоциация "РО-ПЕСКАДОР", Рибарско сдружение "Головица", Национална асоциация българско Черноморие, Асоциация на производителите на рибни продукти – БГ Фиш, Сдружение "Дунавска идентичност".

Гости на срещата бяха: г-жа Пинелопи Белеку (Pinelopi Beleskou) DG MARE; г-жа Гондула Брош (Goundula Broich) DG MARE D1 – експерт по Морския план за действие „Устойчиви хабитати и уязвими видове“, г-н Константин Петров – координатор на Генералната комисия по рибарството в Средиземно море (ГКРСМ/GFCM) за Черно море, г-н Хюсеин Йозбилгин (Huseyin Ozbilgin) координатор на проекта Blacksea4fish; д-р Виктор Ница (Victor Nita) – Институт „Григоре Антипа“ гр. Констанца, г-н Богдан Булете (Bogdan Bulete) - Изпълнителен директор на дирекция „Администриране на наследството, екологично образование, международни отношения“ в администрацията на биосферния резерват Делтата на река Дунав, г-жа Миу Адина-Юлиана (Miu Adina-Iuliana) – АРМ/Агенция за опазване на околната среда в Констанца, г-н Габриел Попеску (Gabriel Popescu) – НАРА Румъния; г-н Аурел Максим (Aurel Maxim) -НАРА Румъния.

Срещата се откри от г-н Йордан Господинов, който поясни, че КСЧМ работи по темата на настоящата работна група от 2019 г. В последните години в Черно море се развиха нови видове предмет на стопански риболов. Риболовните уреди с които се ловят дънни видове риба в някои случаи не са в пълно съответствие със законовите норми относно тяхната конструкция. Например уловите на вида бяла мида *Donax trunculus* преди няколко години са били около 700-800 т годишно, а в момента са паднали около 4-5 пъти. Голяма част от рибарите, които ловят този вид от години

изразяват желание да се наложи забрана при пролетно-лятното размножаване и да се узакони дънен риболовен уред /с определена инженерна конструкция/ с който тази мида да се лови и да бъде най-щадящ морското дъно. В България вече има три предприятия с изградени системи за пречистване, озониране, барбутиране, УВЧ лъчи третиране на миди, така че е създаден поминък, който трябва да се запази. Друг вид риба като барбуня и селективността на уредите с които се лови, също е обект на работа на КСЧМ. В законодателството на България минималният референтен размер за улов е 7 см, като КСЧМ смята, че той трябва да се увеличи на 10 см.

Г-н Велислав Вангелов председател на Организация на производителите "Черноморска мида": организацията настоява за изработване на предвидима и ежегодна забрана за улов на бели миди през размножителния им период. Наскоро при проведения Консултативен съвет по рибарство към Министъра на земеделието в България е поставен този въпрос, но няма резултат. До сега се е определяла едномесечна забрана, но тя не е точно в размножителния период. По статиска от ИАРА за 2017 и 2018 г уловите са били 700 – 800 т, а за 2023 г до края на септември са уловени 120 т. Това не се дължи на намаляло търсене или липса на пазари, а на намаляла популацията. Организацията на производителите "Черноморска мида" настоява КСЧМ да издаде препоръка към Министерството на земеделието на България да се вземат под внимание научните изследвания за това кога е размножителния период на *Donax Trunculus*. Организацията е разработила и проект за дънен драгиращ уред за улов на бели миди, съобразен със спецификата на Черно море, защото при липсата на отлив, събирането с ръчен способ на двучерупчести е много трудоемък процес. Водещо при узаконяване на подобен вид драгиращ уред е мнението на научните институти, които са проявили желание да направят проучвания за въздействието му върху околната среда, но за това са необходими средства. Би било добре КСЧМ да изготви препоръка за ускоряване на процеса за изследване и въвеждане на драгиращ уред за улов на бели миди. Ползите от него биха решили проблеми като развитието на дребно-машабния риболов и декарбонизацията в Черно море, защото би намалило вредните емисии за улов на единица продукция от двучерупчести.

Г-н Йордан Господинов: идеята е наистина да се намери най-щадящият уред, защото този вид мида живее в приборя. В Румъния също е разрешена хидравличната драга, но в България категорично е забранено драгирането и тралирането. Трябва да се има предвид, че над 50% от видовете ловени в България са дънни видове.

Г-н Драгош Бухай: в Румъния през 2018 г е одобрен уредът хидравлична драга, след направено научно изследване от Институт „Григоре Антипа“. Прието е, че е селективен уред, защото мидите тип вонгола попадащи в него са минимум 22 мм. Освен този вид драга съществува и уредът хидро рашкета, която се влачи от хора, които са на брега. За съжаление с тези уреди не се извършва риболов на миди, защото румънската държава е направила екстракция на пясък от морето, заради ерозионните процеси по бреговете, точно в зоните където се е откривала тази мида и популацията им значително е намаляла. Към момента те не се откриват по местата на извършените предварително проучвания.

Д-р Виктор Ница: потвърждава че, заради изваждането на пясък от вътрешността на морето и разместването му на други места в Румъния се стигна до намаляване и задушаване популациите на вонгола.

Г-н Йордан Господинов: доколкото е известно в Турция също са намалели популациите на бели миди и има сериозни забрани по време на размножаването и нарастването на вида. По неофициална информация в Италия също е намаляла популацията на вонгола.

Г-н Хюсеин Йозбилгин: като координатор на проекта Blacksea4fish е във връзка с всички експерти по Черно море. До колкото му е известно Института по рибни ресурси (ИРР) във Варна работи по проект за бяла мида. Що се отнася до проекта Blacksea4fish в приоритетния му списък са видове като барбуна и рапана, но не и белите миди. Този вид не се консумира в Турция, а е експортно ориентиран и начинът за експлоатирането му е чрез драги. Има квоти за уловите и строго се наблюдават, а също не се лови през цялата година. Когато се говори за драгиране трябва да се вземат под внимание сензитивните хабитати в зоните за подобен вид риболов. Относно барбуна и подобряването на селективността му Blacksea4fish продължава своята работа. Що се отнася до рапана – има свръхексплоатация на ресурса и трябва да се търсят причините за това. Ако запасът вече не се лови трябва да се постави и въпросът какво ще правят рибарите, които до момента са се занимавали с този улов и кои ще са ресурсите с които ще го заменят. Трябва да се мисли и за опазване на рибарите, не само на ресурсите.

Г-н Йордан Господинов: Относно свръхексплоатацията на рапана, рибарите имат по-различно виждане и то е че рапана е с огромна популация, но дребен размер и е унищожил всички мидени банки. Проектът Blacksea4fish може да изследва дали е свръхексплоатация на рапана или свърхпопулация, която е останала без храна, защото това има не само екологично значение, а и социално. Рибарите се ориентират към улов на други видове – бяла мида, барбун, меджид.

Г-н Велислав Вангелов: във всички европейски държави, а също и в Турция са разрешени за улов на мида драги, а само в България няма създадена законодателна рамка за използването на този уред. В България бялата мида не се консумира, видът е изцяло за експорт. Липсата на законно драгиращо средство за улов ѝ, води до неконкурентноспособност на българските рибари. За България бялата мида е на трето място по тонаж като вид износ от Черно море, след рапана и цацата.

Г-жа Пинелопи Белеку: Днешната тема е много важна за прилагането на Морския план за действие на ЕК, приет през март 2023 г., за запазване на биоразнообразието и уязвими екосистеми. Мобилните дънни уреди до 2030г. ще се забранят за риболов във всички морски защитени зони, включително и в зони по Натура 2000 това се отнася и за драгата, като селективен уред за улов на бели миди. Черните и белите миди не са включени в приоритетите на ГКРСМ, а също така няма и регламент за тях на ЕС. Повечето от ограниченията идват от националните власти. Ако КСЧМ смята, че някои от националните мерки за управление на тези ресурси, могат да бъдат разширени за европейските води на Черно море, DGMARE ще се радва да получи препоръка по темата. Ако се разгледа профилът на риболова на бели миди в Черно море, той не е исторически

традиционен за региона, както е в Адриатическо море. Няма ясни данни за това какво е състоянието на запаса, но може да се направи допитване на националните институти за тяхната оценка. Относно барбуна – при оценката на запаса трябва да се вземе под внимание и изхвърлянето на вида. Ако КСЧМ разполага с данни е добре да ги сподели с ЕК. Трендът е за увеличаване на минималния размер за опазване за всички видове, не само за барбуна. От друга страна когато се говори за селективност на риболовни уреди не става въпрос само как да се развие риболов за определен вид, а да се обхванат всички приоритетни видове.

Г-н Йордан Господинов: Миналата година КСЧМ е отправил препоръка към Министерството на земеделието да се увеличи размерната група за улов на барбун на 10 см., от което следва, че трябва да се увеличи и окото на мрежата за улова му. Корабите ловящи цаца докладват, че хващат в мрежите си мъртви малки барбуни. Относно калкана голямият проблем е нерегламентираното поставяне на хрилни мрежи във водата. Има недобросъвестни рибари, които поставят повече мрежи от разрешените им без те да са маркирани и без GPS координати. Това води до конфликт между рибарите използващи тралове и тези използващи хрилни мрежи.

Г-жа Михаела Миря (Mihaela Mirea): за КСЧМ е важно от една страна да следи развитието на проекта Blacksea4fish както и дейността на ГКРСМ, а от друга да има винаги обратна връзка и от самите рибари.

Г-н Людмил Икономов: Срещата е важна, за да се чуе мнението на различните институции и групи по интереси. Безпорен е фактът че има проблеми със запасите на дискутираните видове и е необходима по-целенасочена политика за селективност, както и ограничаване на пространственото разпределение на риболовните дейности, но това трябва да е подкрепено с научни изследвания. Но както и г-н Хюсеин Йозбелгин каза, трябва да се мисли и за запазване поминъка на рибарите.

Г-н Драгош Бухай: ако може г-н Хюсеин Йозбилгин да сподели кои са мерките предвидени по проекта Blacksea4fish за подобряване селективността на уредите?

Г-н Хюсеин Йозбилгин: селективността на уредите е по-скоро административен въпрос. Важна тема за Blacksea4fish е калкана и китоподобните. Факт е, че докладваните данни се различават от действителния риболов и не може да се говори за запазване на запаса уповавайки се само на доклади, трябва да се знае и наистина какво се случва в морето. Blacksea4fish следи улова на калкан и като приулов наблюдава вида морска свиня (*Phocoena phocoena*), водят се непрекъснато разговори с рибари за по-ясна гледна точка. Докладваните данни са много различни от действителните. Има голям приулов на защитени видове. Но трябва да се каже, че високата смъртност на делфините, не се дължи само на рибарската дейност и Blacksea4fish работи по този въпрос. Когато се правят допитвания до рибарите Blacksea4fish не иска да знае имената им, или корабите им. Информацията се събира анонимно, за да няма страх от споделяне на истината, защото това е важно за опазването на видовете. Мисията на проекта е да има устойчивост не само в екологична, но и в социо-икономическа област. Реалната смъртност на китоподобни в хрилни мрежи за калкан е значима, но не толкова, колкото научните институти посочват. Разликата идва от разликата в реалното риболовно усилие

и това което се докладва. За Румъния например Blacksea4fish, заедно с НПО Маре Нострум работи по проект за поставяне на звукови устройства „пингер“ на мрежите за калкан, и когато делфините го чуят те се отблъскват от сигнала. Предварителният резултат е, че има обещаващ положителен ефект за намаляване на приулова на китоподобни при използването на тези пингери.

Г-жа Пинелопи Белеку: ЕС подкрепя много силно проекта Blacksea4fish и е важно за рибарите да участват в него, защото той е значим за черноморските страни. От резултатите и съобразено с Морския план за действие, ЕК ще предложи мерки за прилагане в Черно море.

Следва презентация на г-жа Анджелика Паю от НПО „Маре Нострум“ на тема „Смекчаване и управление – лесен подход за управление на изгубени или случайно изоставени риболовни мрежи.“ Проблемът с изоставените риболовни мрежи в Черно море е значим и засяга морската среда, биоразнообразието и устойчивостта на рибните ресурси. Призрачните мрежи продължат да ловят риба и да улавят разнообразен морски живот. Това може да доведе до намаляване на рибните популации и косвено да засегне други морски видове. За рибарските общности загубата на риболовни мрежи е значителен икономически проблем. Проектът „Net free Black Sea 2.0“, подкрепен финансово от Програмата за малки субсидии на Ocean Conservancy – Global Ghost Gear Initiative“ има за цел да продължи усилията на НПО Маре Нострум в посока намаляване на въздействието на случайно изгубени или изоставени мрежи или риболовни съоръжения в Черно море. Основната цел е да бъдат премахнати най-малко 1500 кг изгубени/изоставени мрежи или риболовни уреди с помощта на групи по интереси, като сдружения на рибари или водолази. Проектът се занимава и с минимизиране на пропуските в докладването и изхвърлянето на изгубени/изоставени риболовни уреди. До момента са извадени около 400 кг призрачни мрежи от Черно море. Прилагат се следните стратегии за управление на изгубени риболовни мрежи:

- Наблюдение и докладване: подобряване на системите за наблюдение за бързо откриване на изгубени риболовни мрежи; насърчаване на рибарите да съобщават за изгубено оборудване.
- Възстановяване на изгубени риболовни мрежи: организиране на операции за извличането им от морето, наемане на рибари и водолази за възстановяване на риболовни мрежи.
- Насърчаване на екологични технологии: използване на иновативни технологии като биоразградими мрежи или мрежи с проследяващи устройства за улесняване на възстановяването им.
- Образование и осведоменост: повишаване на осведомеността на рибарите за въздействието на изгубените мрежи; предоставяне на обучение на рибари за предотвратяване на случайна загуба на риболовно оборудване.
- Регулиране и прилагане: разработване и прилагане на строги правила и разпоредби относно управлението на риболовните съоръжения.
- Сътрудничество между заинтересованите страни - правителства, НПО, рибари и други заинтересовани страни за справяне с проблема със загубените мрежи на местно, регионално и международно ниво.

- Рециклиране и отговорно изхвърляне: разработване на ефективни и екологични методи за рециклиране и отговорно изхвърляне на излезли от употреба мрежи.
- Технологични иновации: инвестиране в научноизследователска и развойна дейност за идентифициране на иновативни технологични решения за намаляване на въздействието на изгубените риболовни мрежи.
- Мониторинг на въздействието: провеждане на периодични проучвания за оценка на въздействието на изгубените риболовни мрежи върху морските екосистеми и съответно коригиране на стратегиите за управление.
- Бързо реагиране при инциденти: Установяване на ясни процедури и бързи реакции при инциденти за управление на извънредни ситуации, свързани със загубени мрежи.

Г-н Хюсеин Йозбилгин: Отпавя поздравления към екипа на НПО „Маре Нострум“ за голямата им активност. Загубените или изоставени риболовни уреди са голям екологичен въпрос, но също така може да се преувеличи проблема, за това са необходими повече данни. Много често местните кметства използват подобни кампании за чистене на морето като реклама и политическа изгода. Към момента за Черно море не се знае колко общо риболовни уреда оперират, затова е важно риболовните организации от България и Румъния през следващата година да участват в проучването на Blacksea4fish и да отговорят честно, без притеснения на въпросите. Следваща стъпка по проекта е събиране на най-добри практики от различните държави, а също и запознаване на администрациите с реалните проблеми на сектора.

Г-н Тодор Георгиев представител на национална асоциация Българско черноморие: отправя въпрос към рибарите - всяка една мрежа се маркира и с тези марки може ли да се проследи общия им брой и колко липсват? Отправя въпрос и към представителите на ЕК – понеже г-н Георгиев е незрящ дали може допълнително да се финансира към бюджета на КСЧМ реимбурсирането на още един човек, който да го придружава на срещите на КСЧМ? Поставил е срок до края на декември ако КСЧМ не удовлетвори това искане Национална асоциация Българско черноморие“ се оттегля от членство.

Г-н Хюсеин Йозбилгин: не е възможно да се маркира всеки вид оборудване и всяка мрежа.

Г-н Тодор Георгиев отправя въпрос към българските представители на рибарските организации на срещата дали могат да ползват официално немаркирани мрежи?

Г-н Йордан Господинов: съгласно българското законодателство не можеш да използваш риболовен уред, който не е маркиран.

Следва закриване на срещата.

Изготвил протокола: г-жа Елена Пенева